

WYDAWNICTWO INSTYTUTU WOJSKOWO-NAUKOWEGO SZTABU GENERALNEGO.

STANISŁAW KARA

PORUCZNIK

WYCHOWAWCA SZKOŁY PODCHORAŻYCH.

PRZEWODNIK ŻOŁNIERZA PIECHOTY

POSZCZEGÓLNE ARTYKUŁY OPRACOWALI MJR.
J. DĄBROWSKI, PPULK. M. KUKIEL, PPULK. M. NOR-
WID, ROTM. S. ROSTWOROWSKI, PROF. DR. W. TOKARZ.

CZEŚĆ PIERWSZA.

NAKŁADEM M. ARCTA W WARSZAWIE.
1919

SPIS RZECZY.

I. O dawnem wojsku polskiem i jego wodzach	3
II. Z początkowych dziejów pierwszego pułku piechoty	19
III. Krzyż wojskowy polski	29
IV. Rozkazy księcia Józefa	34
V. Żołnierze Kościuszkowscy	44
VI. W Legjonach włoskich i naddunajskich	57
VII. Wskrzeszenie wojska polskiego za Napoleona	69
VIII. Szczęśliwy rok (1809).	73
IX. Stare i nowe pułki piechoty powstania listopadowego	80
X. Strzelcy i żuawi (Z dziejów piechoty powstania r. 1863)	87

Polskie organizacje wojskowe przed wojną	95
Z brygady Piłsudskiego — M. Kukiel	107
Z dziejów drugiej brygady Legjonów polskich — St. Rostworowski	114
Rokitna — St. Rostworowski	127
Chrzest ogniowy czwartaków — Bol. Pechmarski	133
Walki lipcowe 6 pp. na Podlasiu (4—7 lipca 1916 r.)	138
Z ziemi lubelskiej (Opowiadanie oficera) — M. Kukiel	147
Żołnierz i czyny II brygady — M. Norwid	152
Kapitan Herwin — M. Kukiel	160
Franciszek Pększyc-Grudziński — W. Tokarz	163
Albin Fleszar	170
Z dziejów pierwszego korpusu — pułk. W. Przedziecki	181

WYDAWNICTWO KOMISJI WOJSKOWEJ.

STANISŁAW KARA

PORUCZNIK

WYCHOWAWCA SZKOŁY PODCHORĄŻYCH

PRZEWODNIK ŻOŁNIERZA PIECHOTY

POSZCZEGÓLNE ARTYKUŁY OPRACOWALI: PPULK.
M. KUKIEL, PPULK. M. NORWID, POCHMARSKI,
ROTM. S. ROSTWOROWSKI, PROF. DR. W. TOKARZ.

CZĘŚĆ DRUGA.

NAKŁADEM M. ARCTA W WARSZAWIE

1919

SPIS RZECZY.

NAUKI O POWINNOŚCIACH ŻOŁNIERZA.

str.

1. Artykuły wojenne	3
2. Powołanie żołnierza	3
3. Główne obowiązki żołnierza. Wierność	6
4. Gotowość bojowa	8
5. Odwaga i waleczność	9
6. Posłuszeństwo	17
7. Wykroczenia przeciwko karności	21
8. Wzorowe sprawowanie się żołnierza	22
9. Dobry i rzetelny stosunek do towarzyszy broni	24
10. Przykłady	26
DYSCYPLINA WOJSKOWA	28
KARY DYSCYPLINARNE	29
KARY SĄDOWE	31
POSTĘPOWANIE SĄDOWE	33

O PORZĄDKU KOSZAROWYM.

a) Komendant izby	35
b) Dyżurny	36
c) Przepisy ogólne	37
d) Przepisy zdrowotne	39
e) O pielęgnowaniu nóg	41
f) Mundur	41
g) Czyszczenie munduru	44
h) Pakowanie tornistra	46

PRZEŁOŻENI.

a) Kto jest przełożonym żołnierza	48
b) Odznaki	50
Odznaki podoficerów	50
Odznaki oficerów	51
c) Tytułowanie	52
d) Zachowanie się wobec przełożonych	53

ODDAWANIE HONORÓW	55

SŁUŻBA WART GARNIZONOWYCH.

a) Zmiana wart i wartowników	60
b) Obowiązki wartowników	64
c) Oddawanie honorów	65
d) Szyldwach	66
e) Zachowanie się na wartowni	67
f) Patrole wysyłane z warty	67

DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO

g) Aresztowanie i użycie broni	68
a) Aresztowanie	68
b) Dokonanie aresztowania	69
c) Wchodzenie do mieszkań	70
d) Użycie broni	71

ORGANIZACJA WOJSKA 72

Rodzaje broni	73
Pobory	74
Znaczenie książki żołdu	75
Żołd	75

PRZEPISY POCZTOWE 76

ZACHOWANIE SIĘ ŻOŁNIERZA W POSZCZEGÓLNYCH WYPADKACH 77

a) Choroba	77
b) Urlop	79
c) Odkomenderowanie	82
d) Prośby i zażalenia	82
a) Prośby	82
b) Zażalenia	83

KARABIN M. 98 . . . . . 86 87

NAUKA O STRZELANIU.

I. a) Teoria strzelania	89
b) Wpływy atmosfery	91

II. SKUTKI STRZAŁU:	
a) Strzelanie pojedyncze	92
b) Strzelanie zbiorowe	95

III. SŁUŻBA STRZELECKA.	
a) Strzelanie szkolne.	96
Zachowanie się na strzelnicy	97
Znaki strzelającego oddziału	160
Znaki tarczowych	101
b) Strzelanie polowe.	101
Strzelanie przygotowawcze	102
Strzelanie w sekcjach i plutonach	102
Strzelanie popisowe	103

IV. OZNACZANIE ODLEGŁOŚCI:	
a) Szacowanie odległości	103
b) Mierzenie odległości	104

SŁUŻBA POLOWA.

I. ORJENTOWANIE SIĘ W TERENIE	105

II. MARSZE I TRANSPORTY KOLEJOWE	107
a) Przygotowanie do marszu	108
b) Zachowanie się w marszu	109
c) Przepisy zdrowotne	110
d) Transporty kolejowe	111
e) Ubezpieczenia marszowe	112
straż przednia	113

straże boczne	115
straż tylna	115
III. FORPOCZTY:	
a) Zadanie i podział forpoczt	116
b) Wedety i wedety podoficerskie	118
Przepisy dla wedet.	119
Przykłady zachowania się na wedecie.	122
IV. PATROLOWANIE:	
a) Patrole bojowe	123
b) Patrole forpocztowe	127
V. POMIESZCZENIE WOJSK W POLU:	
a) Kwatery	131
b) Biwaki kwaterunkowe i biwaki	133
VI. ZAPROWIANTOWANIE.	133
VII. SŁUŻBA SANITARNA	135
VIII. ŻANDARMERJA POŁOWA	136
W A L K A.	
I. BITWA RUCHOWA	
a) Linja tyraljerska	137
b) Oznaczanie celu	142
c) Skok	142
d) Dyscyplina ognia	143
e) Rodzaje ognia	145
f) Punkt celowania	146
g) Atak i pościg	148
h) Walka nocna	148
II. WALKA POZYCYJNA	
a) Atak	150
b) Obrona	153
c) Forpoczty w walce pozycyjnej	155
d) Zachowanie się w okopach	157
e) Środki pomocnicze walki pozycyjnej	159
POŁOWA SŁUŻBA SAPERSKA.	
I. UMOCNIENIA POŁOWE	161
II. INNE ROBOTY TECHNICZNE.	172
III. PRZEKRACZANIE WÓD	172
IV. NISZCZENIE ŚRODKÓW KOMUNIKACYJNYCH	175
V. URZĄDZENIE DOMÓW I MIEJSCOWOŚCI DO OBRONY.	176
VI. BIWAK.	178
WALKA W POWIETRZU	179
SZPIEGOSTWO WOJENNE	180
ARTYKUŁY WOJENNE	182
ŻNAKI KONWENCJONALNE	191
SŁUŻBA SYGNALIZACYJNA	192
PIEŚNI ŻOŁNIERSKIE	193